

Věra Zilvarová, Posluchačky Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v akademickém roce 1920/21 a 1938/39. Magisterská diplomová práce, Fakulta humanitních studií UK v Praze 2016, 81 s.

Oponentský posudek

Předmětem zájmu V. Zilvarové v rámci její diplomové práce jsou studentky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v meziválečném období. Jedná se o problematiku zatím ještě ne zcela zpracovanou, byť obecně pozornost věnovaná počátkům vysokoškolského studia žen v českých zemích rychle narůstá.

V první části diplomové práce autorka nastiňuje předpoklady, zákonné normy, institucionální a sociální zázemí umožňující nejprve částečnou, a posléze úplnou emancipaci žen v oblasti studia na středních a vysokých školách. K použité literatuře by bylo možné řadu důležitých titulů doplnit – ze syntéz např. knihu Pavly Horské Naše prababičky feministky, především ale časopisecké studie zaměřené přímo na počátky studia žen na pražské univerzitě (Petr Svobodný, Marie Štemberková). Zcela schází alespoň náznak srovnání se situací na jiných československých nebo zahraničních vysokých školách.

Bližší vysvětlení by si zasloužilo užití substantiva „pokrok“ a adjektiva „pokrokový“ (viz s. 17). Obě slova byla úzce svázána se studentským hnutím přelomu 19. a 20. století, mezi jehož cíle byla také emancipace žen v oblasti školství. V meziválečném období měly studentské spolky označující se za pokrokové jiné priority a ocitly se mnohem více nalevo v politickém spektru.

Závažnější připomínku mám k formální stránce úvodních kapitol, a to v souvislosti s používáním sekundární literatury. Autorka z ní cituje celé dlouhé věty, takže poměr vlastního a převzatého textu je zhruba 2 : 1. Text tak působí jako slepenec fragmentů z děl jiných autorů pospojovaných vloženými vlastními větami, což je postup v odborné literatuře nepřijatelný a autorku neomlouvá ani to, že „výpůjčky“ přiznává v podobě přesných citací.

Vlastní přínos práce založený na archivním výzkumu V. Zilvarové je soustředěn v prezentaci výsledků dvou sond zachycujících situaci v letech 1920/21 a 1938/39. Prosopografická analýza katalogů posluchačů FF UK ze zimních semestrů obou akademických roků (katalogy byly vedeny pro každý semestr zvlášť) byla jistě prací časově náročnou a badatel, který s podobným pramenem pracoval, si je vědom toho, kolik námahy stojí sestavení výsledných tabulek. Autorka vytvořila přehledné statistiky pro jednotlivé oblasti, jež je možné na základě údajů v katalogích posluchačů sledovat: národnost, sociální a geografický původ, vyznání, věk, forma středoškolského studia a studijní specializace. Na

základě zjištěných údajů poté konstruuje obecnější profil studentek FF UK v obou obdobích a výsledná data mezi sebou porovnává. Některá zjištění jsou do značné míry očekávaná (početní nárůst studentek, národnostně český charakter školy, převažující středostavovský původ), jiná méně (rozhodující převaha studentek římsko-katolického vyznání na konci třicátých let, vysoký podíl studentek pocházejících z malých měst). Využity jsou rovněž digitalizované doktorské matriky, díky nimž mohla V. Zilvarová určit, jak velké procento studentek se rozhodlo pro sepsání disertační práce a ukončení studia doktorátem (nebylo velké, ale to ani v případě studentů, kteří pro převažující středoškolskou učitelskou službu doktorát nepotřebovali).

Zvolené sondy bohužel zachycují jen chronologický okraj meziválečného období a neumožňují tak sledovat jeden zajímavý fenomén, a to zvýšení počtu židovských studentek FF UK pocházejících z Polska a Maďarska ve 20. letech poté, co byl pro tamní vysoké školy zaveden numerus clausus.

In margine lze upřesnit, že Karel Malý není autorem V. Zilvarovou hojně využívaných statistických přehledů uzavírajících IV. díl Dějiny Univerzity Karlovy z r. 1998, je pouze autorem předcházejícího doslovu.

Diplomová práce V. Zilvarové nevyčerpává téma studentek meziválečné FF UK v úplnosti, nebylo to ostatně ani jejím zadáním, rozhodně ale přispívá k jeho lepšímu poznání. Je škoda, že autorka více nepropracovala první třetinu textu, který stojí svým obsahem i formální úrovní o dosti níže oproti pasážím založeným na pramenném výzkumu.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení chvalitebně nebo dobře – podle průběhu obhajoby.

V Praze, 31. 8. 2016

PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D.